

DRUZINSKI PRIJATELJ

poučno - zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.
Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijatelj“ v Rojanu pri Trstu, števil. 3.
Poštno-hranilničnega računa števil. 864.139.

Zlata svetinja.

(Igrokaz v dveh dejanjih s petjem.)

Za oder priredil I. V. Starogorski.

OSEBE:

Dr. Skala, odvetnik,	Ana, vdova po zdravniku,
Anton	Zorka, njena hči,
Vladimir } trgovca,	Olga, soproga trg. Antona,
Natakar,	En postrešček in en trgovski pomočnik.

I. D E J A N J E.

(Posebna soba v hotelu. Več fino pogrujenih miz. Pri jedni izmed teh sedita **Dr. Skala** in trgovec **Vladimir**. Pred njima vino. Godi se v Ljubljani. Čas popoldne na sv. večer.

1. Prizor.

Dr. Skala, Vladimir, natakar, pozneje Anton.

Dr. Skala (*natoči kupice*): Vladimir, na zdravje tvoje neveste.

Vladimir (*trči veselo*): Bog ohrani tebe in tvoje.

Natakar (*vstopi*): Gospod doktor! Nekdo želi govoriti z Vami!

Dr. Skala: Kdo?

Natakar: Star gospod!

Vladimir (*hitro*): Gotovo je Anton, kateremu si ti pomogel k denarju. Srečal sem ga prej na ulici in mu povedal, da si tukaj. Gotovo je prišel, da se ti zahvali.

Dr. Skala: Anton? (*K natakarju*). Gospod naj pride!

Anton (*zu trenutek vstopi*): Gospod doktor, oprostite, da Vas motim.

Dr. Skala: Veseli me, da me obiščete (*mu seže v roko*). Sedite, prosim, da bodemo trije.

Anton (*seže*): Prijatelj Vladimir, mi je povedal, da ste tukaj. Nisem si mogel kaj, da ne bi se prišel zahvalit svojemu dobrotniku. Ko bi ne bilo vas, bi nikdar ne videl tistih 1200 gol-dinarjev.

Dr. Skala: Storil sem le svojo dolžnost.

Vladimir: Prav praviš! Pa koliko jih je, ki zlorablajo svoj poklic. Ako se ne bi posrečilo tebi, dokazati onemu goljufu krivice, ne vem, kaj bi bilo z menoj.

Dr. Skala (*veselo*): No, no, kaj bi me tu hvalila.

Anton: Kar je res, je res, gospod doktor.

Dr. Skala: Bodeta vsaj vedela, da je treba previdnosti in paziti, komu kaj zaupata.

Vladimir: Ho ho, dragi, v trgovskih stvareh sva pa midva strokovnjaka.

Dr. Skala: Taka, da vaju vsakdo opehari, kaj!?

Anton: Če pride več takih, kakor je bil ta Moscato, potem že. Pa še tedaj samo enkrat. Skušnja človeka izučiti. Sicer pa moramo mi trgovci vedno zaupati drug drugemu če hočemo kaj doseči. Če pa tu in tam naletimo na lopova, hvala Bogu, imamo pa Vas, gospod doktor!

Dr. Skala: Kako to? Saj je odvetnikov več.

Vladimir: Pa malo takih kakor ti.

Anton: Se li še spominjata, kako je bilo pred štirimi leti, ko smo ugnali tistega sleparja?

Dr. Skala: Prav dobro.

Anton: In gospod doktor je bil takrat srečen ženin, sedaj pa, upam, srečen soproj.

Dr. Skala: Hvala Bogu, nič mi ne manjka! In v mojem tedanjem položaju je sedaj Vladimir.

Anton: Aa-a! (*iznenadeno*): Gratulire, gratulire in mnogo sreče! Hentaj no, pa nisem nič vedel. Bog živi tvojo nevesto!

(*Vsi trčijo in zapojó!*)

Sladko vince piti,
to me veseli!
dobre volje biti
svoje žive dni,
svoje žive dni
brez vse skrbi,
to me srčno veseli!

Prihodnja številka izide 23. decembra.

Dr. Skala : Pred štirimi leti smo tudi prav to zapeli in od tedaj je več nisem pel.

Anton : To je naša himna. Vsakokrat, ko se snidemo, jo bomo zapeli. V moji mladosti sem jo imel najrajši. —

Vendar, da se ne mudim predolgo, ker na sv. večer je mnogo posla, dovolite, gospod doktor, jedno vprašanje, ki me je prav za prav privedlo k vam.

Dr. Skala : In to je ?

Anton : Imate li kaj otrok ?

Dr. Skala (smeje) : Imam, imam triletno hčerko, pravo veselje moji soprogi in meni.

Anton (vzame iz žepa škatljico) : Vzemite torej, velecenjeni gospod doktor, to majhno božično darilce za vašo hčerko. Notri je zlata svetinja, ki se lahko obesí k uri ali kamor si bodi.

Dr. Skala (vzame škatljico in jo odpre. Zučudeno ogleduje svetinjo in reče sam sebi) : Za Boga milega ! Ali se motim ? To je moj dar mladih let !

Anton : Ali mi morete povedati, kako se glasi rek, ki je vdolben v svetinjo ?

Dr. Skala : Pred vsem vas prosim, gospod Anton, povejte mi, kako ste prišli do te svetinje ?

Anton : Na najpoštenjši način. Storil sem dobro delo in plačal za njo celih dvajset kron.

Dr. Skala : No, toliko je tudi vredna. Vendar po tem ne vprašam. Vedel bi rad, od koga ste kupili svetinjo ?

Anton : Hm, obljubil sem sicer nekako, da molčim, vendar vam stvar razložim z dobrim namenom. Vem, da ne porečete nikomur. Kupil sem svetinjo od male, brdke deklice Iz ljubezni do svoje matere je revica ... toda, kaj vas more ta zgodba zanimati ? !

Dr. Skala : Le nadaljujte ! Vi niti ne slutite, kako me stvar zanima !

Anton : V isti hiši, kakor jaz, živi mlada vdova. Pa kakor mnogim dobrim ljudem, tako se tudi njej ne godi nič kaj dobro. Poznam to družino že od takrat, ko je še živela v malem mestecu na Štajerskem. Tam se ji je dobro godilo. Seveda je takrat še živel vdovin mož, spreten zdravnik in milosrčen gospod. Blagi mož pa je umrl, žal, veliko prezgodaj. Vdova se je s svojim malim otrokom preselila iz Štajerskega v Ljubljano. Tu je družinica obubožala. Včeraj pride k meni njena hčerka Zorka in mi potoži, koliko trpita z materjo. Prinesla mi je tudi svetinjo, katero je bila dobila nekdat v dar. Hišna gospodinja jima je grozila, da ju požene iz sobe, ako ne plačata stanarine. Mati ni hotela svetinje prodati zato, da jo ohrani svoji hčerki ; a deklica mi jo prav rada proda, da tako nekoliko pomore tužni materi. Obljubil sem za svetinjo 20 kron, s katerimi sem, na prošnjo deklice, plačal za vdovo stanovanje. Dobro Zorko

sem pohvalil in jo prosil, naj nikomur ničesar ne pravi, še materi ne. Vam, gospod doktor, sem povedal, ker ste želeli. Mislim, da nisem vsled tega storil nobene krivice. Morda poznate družino, ker vas svetinja tako zanima. Jutri je božič, sveti dan. Kako ga bodeta praznovali uboga vdova in njena hčerka, si lahko mislite.

Dr. Skala : Gospod Anton, nekaj bi vas prosil ! ?

Anton : Nekaj bi me prosili ? Le povejte, kar želite.

Dr. Skala : Stanujete daleč od tod ?

Anton : Kakih deset minut.

Dr. Skala : Ali bi mi mogli pripeljati vdovino hčerko ?

Anton : Zakaj ne ! ? Takoj jo bote videli in povem vam, da bote veseli brdkega dekleta.

Dr. Skala : Prosim, izpolnite mi to željo !

Anton : Z veseljem. (Odide.)

2. Prizor.

Dr. Skala, Vladimir.

(Oba sedita molče nekaj časa.)

Dr. Skala : Prijatelj, pij ! — Kaj pa študiraš ?

Vladimir : O Antonovi povesti.

Dr. Skala : In ztati svetinji ? !

Vladimir : Tako je ! Pa zdi se mi, da jo ti že poznaš.

Dr. Skala : O tem boš sodil pozneje ; potrpi toliko, da dobiva ključ do skrivnosti.

(Molk nekaj hipor.)

Vladimir : Baš prijetno ne more biti za vdovo posebno ob tako velikem prazniku, ako se spomni prejšnjih časov.

Dr. Skala : In še morda v nezakurjeni sobi, sedaj, ko zunaj vse zmrzuje.

3. Prizor.

Prejšnja, Anton, Zorka.

Anton (trka zunaj.)

Dr. Skala : Naprej !

Anton : Tukaj, gospod doktor, je ona pridna Zorka.

Dr. Skala : Gleda pozorno deklico, ki sramežljivo povesi oči. (K Antonu) Hvala za trud ! (Prime deklico za roko in jo posadi zraven sebe.)

Zorka (se plaho in sramežljivo ogleduje.)

Dr. Skala : Ne boj se me, deklica moja. Povej mi, od koga si dobila ono zlato svetinjo ?

Zorka (očita in bojazljivo) : Kako ? Vi, gospod Anton, ste že vse povedali, kljub storjeni obljubi ? ! O, to pa ni lepo !

Dr. Skala (prijazno) : Umiri se, otrok, umiri, Anton mi je iz najboljšega namena povedal vse, kako ste prišli v vaši hiši do one svetinje. Slišal sem, da je bila darovana. Poznaš li darovatelja ?

Zorka : Ne, jaz ga ne poznam. Mati so mi večkrat pravili, da je bil nek dijak, ki mi je da-

oval svetinjo Takrat sem bila še prav majhna.

Dr. Skala : Ali mi moreš kaj natančnejega povedati o tej stvari?

Zorka : Seveda! Moji stariši so mi vse natančno povedali. Rekli so, da je blagoslov božji združen s to svetinjo. In prav za to je niso hoteli mati prodati. Jaz sem si pa mislila: če le morem s skupljenim denarjem nekoliko pomagati materi iz revščine, prodam svetinjo. Bog mi tega gotovo ne zameri!

Dr. Skala : Seveda ne! Prav si storila! A hotela si mi nekaj povedati o dijaku.

Zorka : Kakih deset let je od tega. Mi smo takrat stanovali na Štajerskem v malem mestecu, kjer je bil moj oče zdravnik. Nekega silno mrzlega dne — na sveti večer je bilo — pride k nam reven dijak. Imel je hudo bolezen v grlu. Moj oče je rekel, da ga ozdravi, a ne sme iti domov, ampak mora ostati v našem mestu vsaj nekaj dni. Dijak pa ni imel denarja. Pravil je, da je prišel že prve dni decembra domov k bolnemu očetu iz Dunaja. Kar si je mogel pritrpati, je dal starišem. Sebi je obdržal le toliko, da je mogel zopet na Dunaj, kjer se uči prava. V našem mestu pa ne pozna nikogar, ki bi mu pomagal. Oče pokliče mojo mater. Bolezen v grlu bi postala neozdravljiva, ako se ne hitro pomore. Oče in mati se kmalu zmenita. Sobo za goste zakurita in jo dasta dijaku, da ostane pri nas, dokler ne ozdravi. Zvečer smo ga povabili na božičnico. Za božično darilo sem mu morala izročiti petak. Vsled tega je bil dijak tako ganjen, da je baje jokal..

Dr. Skala (si obriše solzo)

Zorka : Bolezen v grlu je kmalu ponehala, ker ga je oče izvrstno zdravil in mu je mati prav stregla. Še pred novim letom nas je zapustil skoraj popolnoma zdrav in nadaljeval svojo pot. Bilo je zgodaj v jutro, ko je odhajal. Jaz sem ležala v svoji postelji in spala. Takrat sem bila stara tri leta. Odhajajoči mladenič se sklone k meni in me poljubi. Ko me je mati pozneje oblačila, je našla pri meni zlato svetinjo. Ker ni bil vzel moj oče nobenega plačila, mi je pustil dijak v spomin zlato svetinjo, katero je nosil pri uri. Tako je bilo pisano na listku, v katerega je bila zavita. Moji stariši so bili dijakove hvaležnosti zelo veseli. Jaz sem svetinjo dolgo nosila v okrasek. Še le, ko smo obubožali, so mi mati rekli, da se več ne spodobi, da bi nosila zlatnino.

Dr. Skala : (pogleda Antona in Vladimira): Zorka, povej mi še kaj o svoji materi in kako da živita.

Zorka : Odkar je umrl moj oče — ubožec se je prehladil, ko je šel neko mrzlo noč k bolniku — sva se z materjo preselili v Ljubljano. Oče ni zapustil drugega premoženja, kakor precejšno svoto,

kojo je bil posodil nekemu sorodniku, ki je pa noče vrniti. Mati so prodali nekaj pohištva in se nočejo z drugim preživljati kakor s šivanjem. Toda to delo naju komaj vzdržuje in nisve zadnji čas mogli plačati niti stanarine. Gospodinja je pretila da naju požene iz sobe, ako ne plačavi. Zato sem se odločila, prodati skrivaj svetinjo, da vsaj sveti večer in praznike mirno preživiva.

Dr. Skala : Ali veš, ljubo dete, kako se glasi rek na svetinji?

Zorka : Seveda! Oče so mi večkrat pravili. Rek se glasi; „Beati misericordes!“ to je „Blagor milosrčnim!“

Dr. Skala : Gotovo, gotovo. (K Vladimiru): Ali znaš, prijatelj, kje stanuje gospod Anton?

Vladimir : Seveda vem!

Dr. Skala : Stori mi torej to uslugo in pelji deklico domov. Če se ne motim, se je reklo, da biva v isti hiši.

Anton : Da v isti, kakor jaz.

Dr. Skala : Hvala ti, deklica, za povest. Bodi pridna kot doslej!

Zorka } (odideta)
Vladimir }

4. Prizor.

Dr. Skala, Anton.

Anton (sam za se mrmra): Hm, nič ji ni dal, nič! Priti in pripovedovati je morala zastoj. In vendar bi stavil sto kron, da sta oni dijak in ta odvetnik ista oseba!

Dr. Skala : Slišali ste povest!

Anton : Ki mi je segla do srca. Dasi živim z njima pod isto streho, vender nisem tega znal. In kako vdano trpita siromaštvo! Vdova se trudi dan in noč, da si zasluži potrebno. Koliko pa je bogatašev, ki bi lahko pomagali takim revežem, ker

za vse je svet dovolj bogat,
in srečni vsi bi bili,
ko kruh delil bi z bratom brat
s prav srčnimi čutili.

Dr. Skala : Prav pravite! — Vendar, da vam povem skrivnost na kratko. Oni ubogi dijak, ki je podaril tej deklici svetinjo, sem bil jaz. Moji stariši so bili zelo revni, a so me dali vsekako v šole, kjer sem si moral sam s poučevanjem drugih služiti kruha. In če bi me ne bila božja previdnost tedaj privedla k očetu tega dekleta, bi me morebiti več ne bilo med živimi. Dobroto, katero so mi storili Zorkini stariši, sem mislil nekoliko povrniti s to svetinjo, drugega tako nisem imel. Še slutil nisem, da bi me ta zlatnina spomnila kedaj, da je prišel čas poplačati skazano dobroto. Na sveti večer so me Zorkini stariši sprejeli in razveselili in Bog hoče, da prav na sveti večer

povrnem skazano mi dobroto — Napravil bi to rad tako, da bi ju malo iznenadil. Svetu te mi, kako!

Anton (premišljuje): Kaj posebno pametnega mi ne pride na um.

Dr. Skala (po kratkem molku): Napravimo tako! V vdovino sobico postavimo božično drevesce. Mene so bili takrat tudi razveselili z njim. Pod drevesce pa razložimo darove in kar je treba. Vaša soproga nama mora pomagati. Vi pa poznate tukaj ljudi, zato bote preskrbeli in izvabili vdovo in hčerko za nekaj časa po zvijači iz sobe. Med tem opravimo mi svoje delo.

Anton (veselo): To pa to! Se vam pač pozna, da ste doktor. Moja pomoč vam je gotova. Kdo bi videl rajši kakor jaz vdovo srečno in veselo.

Dr. Skala: Toraj na delo: dan se že nagiblje. (*Vstaneta in odideta.*)

(Zagrinjalo pade.)

(Konec prihodnjic.)

Z lučjo sem ga premotila —
mesto h koči je k skalovju plul...
kriva sem! — kaj sem storila...!
Dolg, obupen krik se je začul...

Ko sosedje so iskali
ribičeva — našli so oba
utopljena na obali
blizu razdrobljenega čolna.

Marijino česčenje v Trstu.

(Zgodovinske črtice. — Spisal Matija Sila.)

Med starejše tržaške cerkve se šteje sedanja župna cerkev »Matere Božje Pomočnice« ali navadno imenovana »starega sv. Antona«. Nekdaj je bil ondi blizu na trgu (sedaj vrtu) »piazza Lipsia« samostan oo. frančiškanov. Po ustnem izročilu ga je ustanovil sam sv. Anton Padovanski, ki je prišel l. 1226 v Trst. Velikokrat je bila cerkev M. B. Pomočnice — na glavnem oltarju je M. B. škapulirska ali karmelska — popravljena in razširjena. Prvikrat je bila posvečena 1234. l. V tej cerkvi je imela svoj sedež bratovščina starih plemenitih rodbin tržaških («13 casati»). Ustanovljena že na svečnico, dne 2. februarja 1242. l. se je ohranila do 1783., ko je cesar Josip II. preklical vse bratovščine. V to bratovščino so sprejemali le ude uglednih meščanov, trdnih katolčanov, ki so bili vneti za čast božjo in goreči častivci Matere Božje. Pri procesijah so nosili v rokah precej debele sveče. zato so jim tudi pravili »confraterna del mocolo« (bratovščina okajfanih sveč). Več kot štirideset udov ni smela šteti ta bratovščina.*)

Kakor kaže napis nad glavnimi vrati, je bila cerkev popravljena 1774. l.**)

Še le 1. januarja 1847. l. je bila cerkev M. B. Pomočnice (star. sv. Antona) povišana v župno

*) Sicer so se ponašali ti »patriciji«, plemenitaši, da so nasledniki starih rimskih rodbin, a so bili nekateri izmed njih pošteni Kranjci, pa so se sramovali biti slovenskega rodù. Rodbina »Petazzi«, je n. pr. iz Gorenjskega, kjer se še nahaja priimek »Petač« itd.

**) D. O. M. Deiparae Virginis Titulo succurre, ac divis Francisco et Antonio dicatum templum hoc, fratrum minor. convent. solemniter consacrarunt Antonius Ferdinandus ab Herbentein S. R. I. Comes et Episcopus Tergestinus, et Aldragas Antonius de Piccardi, Episcopus Petenensis, assistentibus Joaune Pless Abbate infulato S. Mariae de Lacu in Westphalia, et Petro Christophoro de Bonomo, cathedr. eccl. Tergest. Decano Mitrato. XIV. cal. Aug. MDCCLXXIV.

UTOPLJENCA.

(Speval Zvonimir Masle.)

Grom bobni, v viharni noči
blisek razsvetljuje morsko plan...
luč ugasnila je v koči
kraj morja . . . kjer ribičev je stan!

K morju se svetilka bliža,
žensko bitje nosi jo v rokah —
vselej plaho se prekriža,
ko razlije blisek svit na mah...

Obstoji na morskali,
blisek razsvetljuje morski boj:
silen hrušč je ob obali
in valovi grozni so nocoj!

„Čolna ni . . . le tam v daljavi
skriva se še nerazločna stvar —
njega ni . . . srce mi pravi,
da ne bom ga videla nikdar...!“

Silni blisek pojenjuje...
on je bil . . . ugledal luč je tu!
Naj Vsevišji ga varuje
in privede srečno še domu...!“

Grozen tresek ob skalovje —
in obupen vzklík še iz valov...
blisek svetil je v vodovje...
„Čoln — gorje — razbit je, čoln njegov!“

cerkev, in blagopokojni škof Janez Nep. Glavina, jo je podaljšal in popravil, ko je bil še župnik te cerkve, ter zgradil novo zakristijo in nov zvonik. Prenovljeno cerkev je posvetil škof Jernej Legat v dan Matere Božje sv. škapulirja (karmelske) 16. julija 1866. Župnik Glavina je vpeljal šmarnice ter v to svrhu povabil kake slovite pridigarje iz Italije. Še dandanes se ves mesec maj slovesno obhaja posebno v cerkvi M. B. Pomočnice.

strop in kupolo nove cerkve Huda nesreča, toda podjetni predstojnik jezuitskega kolegija pater Michael Škendrič (Schendrich) se ni vstrašil; dal je cerkev brzo popraviti, da se je dne 3. decembra 1682. l. z veliko slovesnostjo obhaja praznik sv. Franciška Ksav. Kupolo so pozneje priredili kakoršna je dandanes. Nekateri smatrajo to cerkev za najlepšo v Trstu. Škoda, da je nekako skrita med hišami v starem mestu. Velika težava je bila

„AVE MARIA“⁶⁶

Prava Marijina cerkev v Trstu je takozvana jezuitska cerkev, „večja Mati Božja“ (s. Maria Maggiore). Dne 10. oktobra 1627. je slovesno blagoslovil škof Rihard Škrlič (Scarlicchio) temeljni kamen k novi lepi zgradbi, in počelo se je zidati, a vkljub mnogim milodarom se je zgradba dovršila še le 55 let pozneje, tako da jo je škof baron Ferdinand Gorizzutti posvetil dne 11. oktobra 1682. na ime „Brezmadežno spočete Marije.“ Pa glej! Že 40 dni potem, t. j. 21. novembra, je nastal ob 4 $\frac{1}{2}$ v jutro velik požar, ki je vpepelil streho,

že, da se je poravnalo ondotni svet (tla), ki so ga odkupili od 14 posestnikov. Na tistem prostoru je bilo 13 hiš in 4 vrtiči.

Ko je v tej cerkvi župnikoval Dr. Jernej Legat (poznejši škof), je 1842. l. zapustil Anton Višič (Visich) 17.000 gld. za popravo in olepšanje cerkve. Veliki oltar, ki je bil prej naslonjen na zid, se je pomaknil za 4-80 m. od polkroga abside. Zadej na absidi je veličanstva podoba naslikana od beneškega slikarja Santi: Marija Brezmadežna i stopa peklenškemu zmaju na glavo; na desni,

in levi so podobe Adama in Eve, prerokov, (Izaija : „Glej devica bo spočela“ itd.) ter nekatere pred-podobe Marijine.

Še dva druga oltarja sta posvečena v jezuitski cerkvi Mariji. Na desni strani je „Mati Božja od zdravja“ (Madonna della Salute). Podoba, ki predstavlja Marijo z Detetom, je neki delo znamenitega slikarja Sassoterrato, in dar bivšega proslavljenega patriota Dr. Rossetti-ja. — Vstanovile so neke pobožne osebe 1826. l. bratovščino Matere Božje zdravja, ki so se zavezale na poseben način obhajati kakor velik praznik 21. novembra : darovanje Marijino v templju. Kužna bolezen kolera je razsajala v Trstu l. 1849. ter je napadla 5142 oseb, od katerih je 2182 pograbila „bela žena“ ter jih odvedla na pokopališče k sv. Ani. Tržačani so priredili slovesno procesijo, ter so nesli v spreveda Marijin kip, ki se hrani v kapelici sv. Trojice ali sv. Družine, katero je dal napraviti Stefano Conti l. 1732. V tej kapelici, ki se je zaprla 1784. l. da se od tedaj nič več v nji ne mašuje, je kip Matere Božje, ki so ga prinesli 1836. l. iz neke pivnice (krčme) pod gradom, kjer je neki predrznež v jezi, ko je igral s krogli in zgubil, zagnal kroglo v Marijin kip, kakor ima znamenje še dandanes na čelu. Priprosto ljudstvo na Reni goji veliko pobožnost do Marije, njen oltar je vedno obložen s svežimi cveticami. Od l. 1847. torej, ko je po slovesni procesiji kolera nehala, so se Tržačani zaobljubili vsako leto obhajati slovesno kakor velik praznik 21. dan novembra, in tega se drže vedno, da celò druge vernike, ki ta dan pridejo v Trst, po strani gledajo in grajajo, češ. zdravje je največje bogastvo na svetu, tako tudi praznik „Marije dobrega zdravja“ največji (?) Marijin praznik.†

Novejši oltar v jezuitski cerkvi je iz l. 1853., in sicer Marije „Matere milosti,“ ki ga je dal postaviti vitez Paskval Revoltella v hvaležen spomin na svojo mater Dominiko. Več kot deset let, tako je sam vitez pravil je njegova mati goreče častila Marijo in srčno molila pred njenim oltarjem za zdravje in blagoslov svojemu sinu. In res je Paskval s svojo marljivostjo in podjetnostjo došel do velikega bogastva. Marijin kip je izklesal iz belega kararskega marmorja umetnik Bearzi. Spre-daj je napis : Virgini Mariae, Matri Gratiarum = Mariji Devici, Materi milosti (posvečeno). Ustanovitelj je določil, da naj gori pred oltarjem večna luč, in da naj se v osmini rožnenske M. B. vsako leto opravi na istem oltarju slovesna peta sv. maša. Revoltella je kupil in podaril cerkvi sreberno lampo (svetilnico) in šest svečnikov iz čistega srebra. dalje vso drugo potrebno opravo : paramente, mašno knjigo, posode za umetne cvetlice, kropilnico, kadilnico, z dragimi kamni okinčan kelih,

mašne srajce in prte za oltarje, vse v znak udanosti in posebne hvaležnosti do Marije, Matere Milosti. (Konec prihodnjič.)

Ustanovitev župnijskih knjižnic v Trstu.

Znano vam je, cenjeni čitatelji, kako pogubonosno vpliva čitanje slabih knjig in časnikov na občinstvo. Nevarnost je velika zlasti po mestih kakor je n. pr. naš Trst. Brezverski socijalistični časniki in drugi taki spisi kar preplavljajo naše družine in jih pripravljajo ob vero in nrvnost. V zadnjem času se je pojavila posebna kuga. Umazana židovska špekulacija širi med narodom v slovenskem prevodu pohujšljive romane in sicer v drobnih in precej dragih snopičih. In ljudstvo, posebno mladina, kar strastno požira to gnjusno berilo. Da se vsaj deloma odpravi ta nevarnost, so sklenili tržaški duhovniki, zbrani meseca novembra na dekanjski konferenci, vstanoviti nekatere župnijske knjižnice in med temi za sedaj dve slovenski in sicer eno v župniji sv. Antona novega in drugo pri sv. Jakobu. V odbor za snovanje knjižnic sta bila na konferenci voljena tudi podpisana

Ker je pa treba za snovanje in vzdrževanje takih knjižnic izdatne podpore, se obračata podpisana do zavednih slovenskih katoličanov z vabilom, da blagovolite podpirati novo napravo z darovi v knjigah (starih in novih) in v denarju ter pošiljati jih na njun naslov.

Prepričana, da bote uvaževali korist in potrebo nameravanega podjetja, izražata že naprej vsem dobrotnikom prisrčno zahvalo

Andrej Furlan,
kaplan
pri novem sv. Antonu.

Jakob Ukmar,
kaplan
v Rojanu.

Govoreča riba.

S. Č.

(Prosto po češkem.)

V zagorsko mirno vasico je prišel Jurij Obupanec, da poskusi svojo srečo z „govorečo ribo.“ „Dandanes se sliši mnogo čudnih stvari po svetu. Časopisi so polni neverjetnih slučajev. Ljudje so navajeni na vse.“ Tako je modroval naš Jurij in bil je prepričan, da se mu stvar dobro obnese. Precej, ko je došel v vas je zbobnal ljudi skupaj in jim začel pripovedovati raznovrstne reči. Ko so vsi strmeli in poslušali z veliko navdušenostjo, je razvil velik plakat (oglas) in ga obesil na steno. Na plakatu je bila narisana velika riba spodaj pa je bilo napisano : Največji čudež na svetu je gotovo „govoreča riba“, katero pokažem jutri slavnemu občinstvu v veselični dvorani. Vstop

20 vinarjev. Nikaka prevara. Riba je živa. Vsakdo si jo lahko ogleda.

Ljudje niso vedeli, bi li verjeli to ali ne. Marsikdo si je mislil — „e, za 20 vinarjev ne bom šel iz sveta.“ Drugi je pristavil: „nekaj pa bo vendarle res.“ Tretji modrijan pa je dejal, „za norce nas ima.“ itd. Vsa vas je govorila o govoreči ribi.

Drugi dan na vse zgodaj je dal Jurij Obupanec ljudem vedeti, da se je riba prehladila vsled premokre vode, da je jako hripava, in da se bo predstava vršila še le naslednjega dne. Splošen smeh je nastal. Ker je pa umetnik zagotavljal, da pridno skrbi za ribo in ji marljivo streže, ter ji nadevlje ovitke in obkladke in upa, da ne bo več odlašal predstave, — je vplivalo na ljudi tako, da so vsi sklenili priti k temu izrednemu prizoru. Dvorana je bila natlačena. Na odru je nastopil umetnik sam in začel jako bujno pripovedovati dogodke svojega življenja. Naposled je pripomnil, kako se mu je posrečilo, naučiti ribo govora. Glas mu je postajal vedno slabši, — lice mu je pobledevalo — vzdihni so se mu vili iz prs — solze so mu polzele iz oči, ko je pripovedoval, kako mu je riba obolela, kako je trpela — in kako ji je moral on sam zadreti nož v srce, ker ni mogel prenašati več, da njegova ljubljena riba trpi tolike muke. Začeti bo moral z drugo ribo. Bog ve pa, če jo bo mogel naučiti toliko stavkov kot ono ribo, katero lahko sedaj vsakde vidi, predrto z nožem na krožniku. Oh, kako jasno in razločno je znala ta riba pnavljati pri vsaki predstavi ta le stavek:

«Ljudje ne davajo za dobro stvar ni novčiča, za sleparije in neumnosti pa imajo vedno dovolj denarja.»

Ljudje so bili ganjeni do solz, in so se s pomilovanjem — a temeljito ozdravljeni razšli vsak na svoj dom.

Domači zdravnik.

Za jetične bolnike.

„Kranjska podružnica pomožnega društva za bolne na pljučih v avstrijskih kraljestvih in deželah“ je izdala te dni velevažna pravila za jetične bolnike in njihov postrežnike. Glase se: «Jetika (pljučna tuberkuloza) je nalezljiva bolezen; okužimo se pa zlasti s pljunki in izmečki jetičnih. — Jetični, ki pazijo na snažnost, niso nevarni svojim bližnjim. — Jetike se lahko ubranimo! — Jetika je ozdravljiva!

Kako se ubranimo jetike?

Ne pljuvaj nikdar na tla! Ne kašljaj nikomur v obraz! Na cesti pljuvaj v žepni robec! Doma pljuvaj v pljuvalnik, ki je napolnjen z vodo! Plju-

valnik se mora vsak dan izprazniti v stranišče ali v kanal, očistiti z vrelo vodo in zopet napolniti s svežo vodo.

Žepni robec, ki si ga uporabljal, namoči v vodi in ga daj kolikor možno kmalu izkuhati. Telo in posteljno perilo bolnikov je treba zavijati v mokro rjuho. spravljeni na varnem, nedostopnem kraju in izkuhati ločeno od drugega perila.

Ne puščaj, da bi se pometalo brez škropljenja! V prahu so pogosto jetične kali, ki povzročajo jetiko. Tla je treba poškopiti z vodo. Metla mora biti ovita z mokro cunjjo. To cunjjo je treba po pometanju izkuhati. Stanovanje bodi snažno! Hišno opravilo snaži z mokro ruto.

Zračni neprestano! Po zimi in po noči imej, če možno, okno nekoliko odprto! Bolnika dobro odevaj!

Treba je dobre in tečne, raznovrstne hrane (mesa, prikuhe, zelenjave, močnatih jedi, kruha, surovega masla, sira, mleka). Ne jej preveč naenkrat! Preobilno zauživanje opojnih pijač (vina piva, žganja, konjaka, ruma) je škodljivo. Pijane največkrat obolé. Otroci sploh ne smejo dobivati alkohola v zauživanje. Mleko uživaj le prekuhana! Surovo mleko lahko škoduje.

Vsako jutro odrgni si vse telo z namočeno in ožeto ruto iz domačega platna. Nato se obriši s suho ruto. Vsako jutro izmij si usta in grlo ter si osnaži zobe. Nohte imej čiste. Pogostoma se koplji. Pred jedjo umivaj si roke!

Otrok ne poljublaj na usta. Na pljučih bolni morajo biti sami v postelji, ker lahko okužijo vsakogar, ki bi z njimi ležul. Tako rečena podružnica na Kranjskem. Mi dostavljamo: Obče je znano da pijančevanje zelo povspešuje jetiko. Toda tudi gostilna igra v razvijanju jetike zelo važno vlogo. Ni dvoma, da bivanje v napolnjenem, slabo prezračenem in z dimom napolnjenem prostoru, zelo škoduje pljučam. Seveda se ne da določiti, koliko je kriv jetike alkohol in koliko bivanje v gostilni. Na Angleškem je neki zdravnik dokazal, da je razširjanje jetike največ krivo dolgo bivanje v za-duhlih prostorih.

Kaj pravi politika?

Avstrija. Državniki zbor. Še vedno ni dokončana razprava o dogodkih v Inomostu. Govorniki vseh strank in narodnosti se oglašajo, izražujejo svoje zahteve in pojašnjujejo svoje stališče. Izmed slovenskih poslancev sta govorila Dr. Ferjančič in Šuklje. Oba sta priznavala, da imajo Italijani pravico do vseučilišča, a bila sta prot temu, da se isto ustanovi na slovenski zemlji v Trstu in ker Italijani ne privoščijo Slovincem v Trstu niti borne ljudske šole. Zahtevala sta, da

se ob enem z italijan-ko ustanovi tudi slovenski univerza. Tudi dr. Körber je zopet govoril. S svojim prvim govorom se je zameril Nemcem, zato jih je hotel potolažiti in jim pokazati, da je še njihov. Navzlic štirinajstdnevne zborovanju pa se položaj še ni izjasnil in še danes se ne ve, če bodo prišli do razprave dnevnega reda. Vlada hoče dati za po nezgodah poškodovane kraje podpore 15 mil., toda le pod pogojem, da se ji dovoli vzeti na posodo 69 milijonov. Za podporo bi vlada hitro dobila večino, a za novo posojilo nočejo poslanci glasovati. Vlada zahteva, da se vsprejme obe predlogi. Zadnje dni se je upalo, da se bo položaj izboljšal; Dr. Körber se je namreč pogajal z mladočeškimi voditeljem Dr. Pacakom; na pogovorih pri ministrih sta bila tudi Dr. Šusteršič in Dr. Ploj. Najnovejše vesti pa pravijo, da se je položaj še poostрил. Lahko se zgodi, da vlada v kratkem pošlje poslance na počitnice. — Umrli je nenadoma znani nemški liberalni drž. poslanec Dr. Schücker, hud nasprotnik Slovaov. Zadel ga je kap na nekem shodu. — V Pragi so Nemci otvorili novo čitalnico na poslopju je vihrala nemška zastava. Zato so Čehi uprizarili demonstracije. Aretirali so več Čehov in Nemcev. — Krščansko socijalna večina v dunajskem dež. zboru je izpremenila šolski zakon v krščanskem zmislu. Ker se brezverski socijalisti zaradi tega penijo jeze, vlada noče predložiti tega zakona cesarju v potrjenje. — Na Ogrskem so bili na raznih shodih nemiri. Na Tiszó, ki je govoril na shodu v Gjuru, so metali kamenje. Dne 9. decembra bo drž. zbor zopet pričel svoje zasedanje. Opozicijski poslanci se hočejo siloma braniti proti nasilstvom Tisze. Zasedanje bo burno.

Srbija. V srbski skupščini tvori večino radikalna stranka. Iz te je bilo vzeto ministrstvo Pašič. Ker je zahtevalo le: to, da zbornica izroči sodišču nekega poslanca in večina ni ugodila tej zahtevi, je ministrstvo odstopilo. Ker se je stranka zopet razcepila med radikalce in zmerne, otežuje to sestavo novega ministrstva.

Rusko. Ruski poslanik na Dunaju grof Kapnist je umrl. — V Varšavi so bili nemiri. — Nova doba se začinja za Rusijo. Vsi listi poročajo, da bode podelil car ustavo. Kakšna bo ta ustava se še seveda ne ve. Naj bi bila v korist in napredek velikemu slovanskemu narodu.

Italija. Državni zbor je bil otvorjen s prestolnim nagovorom. Predsednikom je bil izvoljen radikalec Marcora. V prvi seji je interpeliral znani Barzilai zaradi dogodkov v Inomostu. Predrznost nekaterih ital. irredentistov presega že vse meje. Kaj se briga laški parlament za naše povsem notranje zadeve? Minister Tittoni je rekel, da ti dogodki niso vplivali na razmerje med Avstrijo in

Italijo, ki je še vedno prijateljsko. — V Milanu so pri občinskih dopolnilnih volitvah socijalisti popolnoma propadli.

Nemčija. Trgovinska zveza med Avstrijo in Nemčijo je pretrgana. Sam pruski minister Posadovski je bil na Dunaju, da bi sklenil z našo monarhijo novo pogodbo. Ker je Nemčija v pogodbi z Rusijo žrtvovala svoje kmetijske koristi, se je hotela oškodovati na Avstriji. Naša vlada pa tega seveda ni mogla dopustiti. — V drž. zboru je oestro napadal vlado soc. vodja Bebel zaradi kolonijalne politike, zaradi trdega ravnanja z vojaki in ogromnih izdatkov za vojsko in mornarico. Odgovarjal mu je zelo pr-zirljivo kancler Bülow.

Vojna. Japoncem se je posrečilo zavzeti 203 m. visoki grič pred Port Arturjem. Kolike važnosti je ta „vspeh“ Japoncev za nadaljni razvitek obleganja, ne vemo, ker ni še ruskega poročila, japonskim in židovskim pa ni verjeti. — Japonci se umikajo v Mandžuriji.

NOVICE.

(Ustanovni shod slovenske dekliške Marijine družbe v Rojanu) se je vršil sinoci ob 5. uri v župnijski pisarni. Vpisalo se je v družbo 56 deklet. Volitev predstojništva se je zgodila povsem mirno. Načelnica družbe je Peternel Franciška; ostale odbornice so pa: Trnovec Antonija, Piščanc Karola, Sosič Marija, Bizjak Jožefa, Piščanc Filomena in Rehar Franciška.

Presvitli g. škof je poslal shodu brzojavno svoj na-pastirski blagoslov kakor tudi posebnega zastopnika v sebi mnogoč. g. Br. Kratziga. Za to mu ostane družba večno hvaležna.

Ob sklepu je zapel pevski zbor «Marijine družbe» dvoglasno „O Brezwadežna.“ To je bil njegov prvi nastop.

Rasti ti, za naš Rojan prepotrebna družba, razcvitaj se in prinašaj obilo sadu!

(Iz Sv. Ivana). Da bi vredno zaključili sv. leto, smo imeli pretečeni teden tridnevnic. Vsaki dan je imel č. p. Klement Grampovečan po dva govora. Ljudstvu je izvrstni govornik jako ugajal in želi, da bi ga kmalu zopet slišalo. Veseli nas, da moremo javiti, da smo jako zadovoljni z udeležbo, bodisi že pri govorih, bodisi pri sprejemu sv. zakramentov. Veleč. patru bodi izrečena tudi na tem mestu prisrčna hvala za obilni trud.

(Tatvina v cerkvi) Neznani tat je minoli teden okradel kip Matere Božje v rojanski cerkvi in odnesel zlato verižico v vrednosti 150 K. To verižico so bili kupili Rojančani z nabranimi milodari, ko je bila cerkev pred tremi leti oropana.

(Preč. stolni dekan ljubljanski) Andrej Zamejic je dovršil dne 20. nov. 80. leto svoje dobe. Lepa vrsta let, posvečenih Bogu in domovini! Pred 50. leti je bil urednik „Danice“.

(Iz Jarenine na Štajerskem). Že dolgo niste nič slišati iz naših krajev. Morda ste mislili, da nas je že konec. A temu ni tako. Res, da nas sovražniki našega jezika in stanu napadajo in kolikor možno stiskajo, a vendar gremo še naprej, mi mladi! Po zimi bomo imeli vsako nedeljo poučni shod, kjer bodo predavanja o občinskem redu in slovstveni zgodovini. Vidite, da skrbimo tudi mi, da bi se kaj naučili; samo nekaj nam hudo dè, in to še hujše kakor vse grožnje naših nasprotnikov. Manjka nam za shode primerneга prostora. Če priredimo shod, jih more biti komaj dvajset v tesni sobici, dasi bi se jareninska mladina rada polnoštevilno udeležila predavanj. Naši nasprotniki pa imajo veliko prostora na razpolago, da potujčijo naše ljudstvo. Zato pa stopamo danes pred zavedne Slovence s prav pristržno prošnjo, da bi nam po svoji moči pomagali povečati našo „Citalnico.“ Slovenci in Slovenke, ozrite se semkaj na mejo, pomagajte obmejnim Slovincem, da ne obnemorejo, pomagajte, da ne postane Jarenina nemška, ampak ostane slovenska last. Zlasti se obračamo do mladeničev in mladenk po domovini. Kakor ste pozdravili z veseljem začetek našega gibanja, tako upamo, da se bote tudi zdaj drage volje odzvali naši ponižni prošnji, ter nam priskočili na pomoč. Kdor nam hoče kaj poslati, naj pošlje na naslov: **F r a n c S e k o l**, voditelj „mladeniške zveze v Jarenini.“ P. Jarenina, Štajersko. Darovi se bodo objavljali v „S l o v. G o s p o d a r j u.“ Za vsak najmanjši dar se Vam že naprej zahvaljujemo. „Mladeniška in dekliška zveza“ bralnega društva v Jarenini.

(Iz Kozjega na Štajerskem), Gospodarsko bralno društvo je povabilo dne 20. listopada potovalnega učitelja g. Jelovška, da je imel predavanje o živinoreji. Kmalu po večernicah je prišlo precejšnje število kmetov in kmetijskih fantov v čitalnične prostore, da poslušajo pouk gospoda učitelja. Govoril je prav zanimivo o kmetijstvu posebno pa o živinoreji. Gospoda potovalnega učitelja pa prosimo še za nadaljno naklonjenost in obenem zahvaljujemo za takratni pouk in obisk!

— Umrla je 18. listopada blaga žena tukajšnjega cerkovnika, v 60. letu starosti. Rajna je bila dobrega srca in priljubljena; to je pokazal njen sprevod. Zapustila je štiri že dorastle hčere, sina ter žalujočega in osamljenega moža.

— Obhajala se je slovesna devetdnevica v čast brezmadežnega spočetja Device Marije od 30. listopada pa do 8. grudna. Devetdnevica se je prav lepo vršila vsako jutro od pol 6. do 6. ure zjutraj. Kakšen je bil sklep, bom že poročal. — Hudo se je ponesrečil dne 31. listopada Janez Zupanc, doma na Veterniku kozjanske župnije.

Pomagal je v logu graščinskim delavcem smukati velike hlode. Ponesrečenec je bil nekaj nižje od drugih delavcev, in nesreča, ki nikoli ne praznuje je hotela, da se je hlood ob neki korenini obrnil v stran tja, kjer je bil Janez Zupanc. Zmečkalo mu je obe nogi, eno popolnoma, drugo nekoliko manj, malo je upanja, da bi še živel. Ponesrečenca so odpeljali v bolnišnico, in zelo obžalujemo, da ga je dohitela ta nesreča, ker je bil priden mož in vrl narodnjak.

(Umrl) je v Mariboru bogoslovec prvega letnika g. Anton Goričan.

(Prvi sneg) smo imeli v Trstu dne 26. novembra. Padlo ga je prav malo.

(Dematno poroko) sta obhajala v Kamnjah na Vipavskem dne 25. nov. zakonska Andrej in Katarina Rovtar p. d. Vodančkova. V 60 letih svojega zakona sta pretrpela mnogo hudega vsled uboštva. S 25 krajcarji dnine, ki je bila do nedavno v navadi, je mož prehranil družino z 11 otroci. Pri lastni bajtariji niti krave nista mogla držati. Vendar je mož še krepak. Tobaka ni nikdar rabil, tudi mesne juhe ne, vina po malem. Skoro vsako leto ga napade pljučnica, ki ga pa tako ščiti, da je mož po prestani bolezni še bolj zdrav, ko prej, tako da 83-letni možak, nikakor še ne starček, še vsa navadna kmečka dela opravlja. 82-letna demantna nevesta je pa vsled hude nahuhe priklenjena na dom, tako da v dan slovesnosti vsled mraza niti v cerkev ni mogla. Njena sestra, stara Nadlišovka je umrla šele pred 8 dnevi, stara 92 let. Vkljub revščini sta izgijala čvrste otroke, krščanskega poštenja in pridnih rok, tako da so vsi dobro preskrbljeni. Iz hvaležnosti so še živeče 4 hčere in sin z njihovimi družinami napravili starišem malo slovesnost v cerkvi in na domu. Potomcev imata še živih 33. V kamenjski župniji niso posebno redki zelo stari ljudje. Med povprečno 40, ki na leto umrejo, je po 5 takih ki so stari nad 80 let. Znameje, da trpljenje in treznost človeka ohrani

(Umrl) je v Sturjah pri Ajdovščini tamošnji posestnik in podžupan g. Edvard Cigoj v 37. letu svoje dobe, zapustivši vdovo in več nedoraslih otrok.

(Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) prosi, da bi se mu pošiljalo vse obrabljene poštné znamke.

(Veljava našega cesarja). Da se razsodi dogodek baltiškega brodovja z angleškimi ribiči se ustanovi o d b o r p e t o s e b (Rus, Anglež, Amerikanec in Francoz); vsi ti vole peti člen odbora. Ko bi se pa ne mogli združiti v volitvi, bo n a š c e s a r i m e n o v a l p e t e g a o d b o r n i k a.

(Papež je proti irredenti.) Sv. oče Pij X. je izrazil svoje obžalovanje, da se snujejo pri nas protiavstrijske družbe, ki se nagibajo čez mejo

na Laško. Pravijo, da je opozoril duhovništvo v Tridentu, Trstu, v Zadru in na Reki, naj delujejo, da se narodi umirijo in ostanejo zvesti svoji domovini.

(Cesar Viljem) pri te meseca februarja v Opotijo, kjer ostane do Velike noči.

(Jugoslovanski umetniki) prirede II jugoslovansko razstavo v Sofiji po leti 1905 o priliki odkritja spomenika carja Aleksandra II. Spomladi se udeležijo umetniške razstave v Benetkah in v Lüttichu.

(Pogreb ponesrečenih delavcev na Jesenicah) je bil pretresljiv, a vendar veličasten. Delavci iz predora so svetili z lampicami, kakoršne rabijo v predoru, nad dvajset lepih vencev so nosili za križem, potem so šla razna društva in tovarniška godba, za duhovščino pa so nesli enajst mrličev, najprej eno rakev in potem po dve in dve vštice; spremljala jih je ogromna množica ljudstva, gotovo štiri tisoč.

Cerkev je bila polna mrličev od vrat prav do velikega oltarja; ljudstvo je moralo ostati zunaj, ko so se v cerkvi opravljale molitve.

Ob odprtem grobu sta govorila domači župnik v slovenskem in en delavec Italijan v aškem jeziku.

Imena ponesrečenih: 1. Rade Narančič, Hrvat. O njem je znano samo ime. Odkod je, koliko je star, se ne ve še. Zmečkalo mu je možgane, jetra in čreva.

2. Giovanni De Mamman, rojen l. 1836. v Sapirolo, okraj Belluno na Italijanskem. Zlomilo mu je koš, raztrgalo srce in vranico.

3. Jakob Kuzmanšek, vdovec, rojen l. 1861. v Gavcah pri Šmartnem, okraj Slovenji gradec na Štajerskem. Zmečkalo mu je jetra in zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

4. Peter Tomelj, rojen 8. februarja 1884. v Mostah št. 10. župnije Komenda. Zlomilo mu je desno kračo in zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

5. Aleš Cadanko, rojen l. 1868. v Pergamo na Laškem, oženjen. Zmečkalo mu je jetra, ledvice in vranico.

6. Janez Mihelič, rojen l. 1859. v Plužni, občina Bovec na Goriškem, oženjen. Zmečkalo mu je jetra in zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

7. Andrej Mihelič, rojen 1. sept. 1873. v Plužni št. 41, občina Bovec, oženjen. Raztrgalo mu je srce in vranico.

8. Andrej Mihelič, rojen l. 1853. v Plužni, občina Bovec, oženjen. Zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

9. Anton Kravanja, rojen l. 1857. v Dvoru, občina Bovec, oženjen. Zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

10. Anton Pirc, rojen 5. junija 1880. v Komendi. Zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

11. Matevž Robič, rojen 17. sept. 1889. na Plavžu št. 8 župnije Jesenice. Zadušil ga je ogljenčevokisli plin.

Pravi vzrok nesreče ne tiči menda samo v eksploziji plinov, ampak tudi v prepričanem zračenju tunela.

(740 delavcev) je samo en dan zahtevalo na Jesenicah obračun in knjižico, ker se ne upajo več delati v predoru po zadnji grozni nesreči.

(Občni zbor oecilijanskega društva) v Gorici se je bavil med drugim tudi s vprašanjem, kako bi se dale izvesti določbe papeževega Motu proprio v naših krajih. Izvolil se je v ta namen poseben odbor. Sedanji novi predsednik društva je Dr. Tarlač, podpredsednik pa Dr. Sedej.

(Protiv Matiči Hrvatski) so nastopili zadnji čas nekateri dosedaj komaj poznani književniki na Hrvaškem. Ker je povdarjal predsednik Arnold, da mora biti književnost moralna (po naravnih in božjih zakonih), se je dvignila cela tropa teh modernih, ki hočejo, da bodi književnost svobodna, moralnih zapovedi. Dobro jih je zavrnil g. Dr. Bosanac: Če ima biti književnost narodna, treba da je moralna, ker sicer bi tirala narod v pogubo, in se ne bi mogla zvati narodna.

(Nov hrvaški leposlovni list) s slikami prične izhajati v Zadru. Ime mu bo „Lovor!“

(„Društvo za pospeševanje avstrijskega brodarstva“) je ime novemu, minoli mesec na Dunaju ustanovljenemu društvu, ki hoče pospeševati razvoj avstrijskega trgovskega brodarstva in naše mornarice. Izdalo je društvo oklic na vse avstrijske rodoljube, naj pristopijo k društvu. Redni člani plačajo letnino 25 K, dosmrtni člani enkratni znesek 250 K. Doneski se pošiljajo na naslov društva na Dunaju, I. Habsburgergasse št. 5.

(Kranjsko društvo za varstvo živalij) je dalo letos pomnožiti število hišic za tičjo hrano, pobarvati jih zelenkasto ter na primernih mestih razpostaviti. To društvo zasluži pač vsestranske in obile podpore. Takih hišic za tičjo hrano najdeš po Kranjskem vse polno. Vsakemu ptujcu ugaja ta naredba.

(Žrtev poklica). Na postaji Sunja na Hrvaškem je zapazil železniški čuvaj Peter Popović ravno pred dohodom vlaka, da je ogibališče napačno postavljeno. Hitro je postavil pravilno, a umakniti se ni mogel več in vlak ga je povozil. Bil je na mestu mrtev. Zapušča vdovo.

(Knez Hugon Windischgrätz) je umrl dne 26. nov. v starosti 88 let v svojem gradu pri Planini. Pogreb je bil v četrtek ob pol 11. uri v rodbinski rakvi v Haasbergu. Pokojni knez je bil veren katoličan kateremu je bil tudi blagor naše slovenske dežele vedno pri srcu.

(Danes je umrla) v Rojanu, ulica Belvedere 22 gospica Terezi a Tomasin, sestra občeznanega Dr. Petra Tomasina, častnega kanonika in vpo-kojenega profesorja. Pokojnici je bilo 75 let. Bo-lehala je že dolgo časa na srčni hibi. N. v. m. p.

(Rudeči listki), ki smo jih priložili današnji današnji številki, niso za one, ki so že poravnali naročnino ali ki imajo vsled zamene ali kot po-sebni dobrotniki pravico do brezplačnega spreje-manja lista.

(Oslovski kašelj) je razsajal zadnji čas po Podgradu v Istri. Skoro vsi otroci so grozno kaš-ljali. Žrtev tega kašlja je postala 16 mesečna Na-dica Šfiligoj, hčerka davčnega kontrolorja.

(Velikanska skala) se je utrgala na koroški železnici pri postaji St. Lovrenc. Nezgodo so opa-zili še pravočasno, da se ni dogodila nesreča.

(Svetovna razstava). V Litihu v Belgiji bo prihodnje leto svetovna razstava, ki bo trajala od aprila do novembra.

(Nova vrsta kave) bo prišla na prodaj. To vrsto kave je iznašel neki Alvaro Josquim de Oliviera, ki je bil prej profesor na politehnični šoli v Rio de Janeiro. Ta kava je že gotova v obliki prahu ali tablic, kakor kdo hoče z mlekom ali sladkorjem, ali brez tega. Ta preparat se dene v skledico vroče vode, kjer se razstopi in nastane dobra kava. To je uspeh mnogoletnih poizkusov. Oliviera je stopil v zvezo z nekim mladim Bra-ziljancem in oba bosta v Londonu pričela trgo-vati s tako kavo.

(Dekliška šola „Elizabetišče“ v Tomaju) je priredila v nedeljo in ponedeljek zvečer posebno jubilejno slavnost v čast Brezmadežne Dne 26. in 27. t. m. ob 4. pop. pa priredi v svojih šolskih prostorih božičnico s tem-le sporedom: 1) Pesem: „Božična“ (Hladnik), 2) razne deklamacije, 3) „Zvezda“, pesem (Ipavec), 4) „Prepir med starim in novim letom“, 5) druga „božična“ (Hladnik) 6) „Nebeška pomoč“, igrokaz v treh dejanjih s petjem in živo podobo jaslice“. — Vstopnina je 30 h. Sedeži 1. vrste 80 h. Preplačila se hvaležno spre-jemajo v korist „Elizabetišča“.

(Za družbo sv. Cirila in Metoda) so zložili Mohorjani na Katinari 6:18 K ter poslali po na-šem uredništvu v Ljubljano. Bog plati!

(„Trščanski Lloyd“), hrvatski list za narodno gospodarstvo, ki izlazi v Trstu vsako soboto, pri-naša v svoji številki od dne 26. nov. t. l. bogato in zanimivo vsebino:

Trgovina: Trgovačko-obrtni muzej u Za-grebu. — Rastenje ščernih cijena. — Uvažanje goveda v Egipt. — Svjetsko tržište koža. —

Mornarica: Novi plavučí dok c. i kr. ratne mornarice v Puli. — Za brododjelje. — „Salona“, novi parobrod Ugarsko-Hrvatskog dru-

štva za Dalmaciju. — Industrija: Ugarska ščerna industrija. — Vinarsvo: Nešto o zadru-gama za uporabu vinarških odpadaka, navlastito dropa. — Poljedjelstvo: Indiska žetva riže. — Službena obavijest o stanju usjeva i žetve u Bosni za listopad 1904. — Ribarstvo: Ribolov u Engleskoj. — Iseljivanje: Za iseljenike. — U Ameriku. — Iz Amerike. — Radničke vijesti: Kretanje radnika. — Lutrijska vučenja: Lutrijska vučenja u Austriji. — Tr-govačka zapisnica. — Zdravstvo: Ploveče zdravilište. — Potreba strukovnog lista. — Dopisnica uredništva. — Burzov-ne vijesti.

„Trščanski Lloyd“ je koristen list za trgovce, obrtnike, pomorščake in sploh za vse one, ki de-lajo na polju narodnega gospodarstva in so vešči hrvatskega jezika. Letna naročnina je 12 K, po-luletna 7 K in se pošilja lastniku in glavnemu uredniku g. Fr. Kučiniću v Trstu, via Fabio Se-vero 246.

(Odprava smrtne kazni v Švici). Veliki švicarski svet je s 156 glasovi proti 1 sklenil, da se odpravi smrtna kazen za detomorilke. Smrtna kazen se izpremeni v dosmrtni zapor. Velike politične stranke v Švici so se zedinile, da predložijo velikemu svetu predlog o odpravi smrtne kazni.

(Nov časnik). — V Zagrebu začne z novim letom izhajati list za katoliško hrvaško ljudstvo „Istina“. Izhajal bo vsak teden in to v četrtek. Vsa-ka številka bo prinesla dve do tri slike. Cena listu bo na leto tri krone. List bo urejeval č. g. Fran Suša, duhovnik Zagreb, Kukovičeva ulica, štev. 12. Prva številka bo izšla pred Božičem. Pripo-ročamo ta list vsem našim izobraževalnim dru-štvom!

(Prašičja bolezen) V kamniški okolici na Go-renjskem bolehajo prašiči. Žival postaja kar na-enkrat vsa rdeča, potem črna in nobena noga je več ne drži. Vsled te bolezni je poginilo že mnogo prašičev.

(Napačna raba zdravila) Helena Amon iz Za-gorja si je šla v Podčetrtek na Štajerskem po zdravilo za vrat. Na potu domov je pa dekla zdravilo izpilo, mesto da bi ga rabila kakor ma-zilo. Še preden je prišla domov, je padlo dekle v nazavest ter umrlo. Dekletu je bilo še le 19 let.

(Za milijone kit). — Kakor znano, je kitajska cesarica zapovedala Kitajcem, naj ne nosijo več kit. Vsled tega pride okolo 200 milijonov kit na trg, kar bo na evropsko modo gotovo jako vpli-valo. Dolžina teh kit je skupno 190.000 km, kar bi se lahko parkrat ovilo okolu sveta. Po evropski modni pameti ni izključeno, da bodo sedaj na-mestu Kitajcev nosili kite — Evropejci.

(Poslanca Schückerja zadela kap). — V nede-ljo so imeli na Dunaju liberalci shod, na kateremu je govoril posl. Schücher proti novemu šolskem

zakonskemu načrtu, katerega je sklenila v zadnjem zasedanju nižjeavstrijskega deželnega zbora kršćansko-socijalna večina. Po govoru pa je zadela poslanca Schückerja kap, tako da je ostal na mestu mrtev.

(Smrt je rešila ječo) Michelinija iz Puzzuola v Italiji, ki je stal te dni zaradi raznih ratvin pred goriškimi porotniki in so ga ti obsodili na 6-letno ječo. Sušica je storila konec temu nesrečnemu življenju. Umrj je namreč v zaporu. Pred smrtjo so poslali pa na njegovo prošnjo po spovednika. Ko se je spovedal, je bil Michelin previden tudi z drugimi zakramenti za umirajoče.

To mi je prinesel sv. Miklavž.

Za kratek čas.

V dvomu. Kmet (vinjen, na poti proti domu): Joj! za menoj nekaj sopiha; — ali je kak avtomobil, ali pa moja starka? —

O ti otroci! „Ujec, si že ozdravel?“ — „Zakaj me vprašaš, Jakec, saj nisem bil bolan?“ — „Pa je mati včeraj djala, da si padel na glavo.“

Pri sodnji. Sodnik: „Zatoženec kaj pa ste?“ — Zatoženec: „Ali me ne poznate gospod? Jaz sem nočni čuvaj, ki vas vselej iz gostilne spremlja domov, kadar ste se ga preveč nalezli.“ —

Meščan, ki je strasten hribolazec, vpraša na planini revnega kmeta: „No oče, kako se imate v tem krasnem svetu?“ Planinec odgovori: „Prav slabo, velik siromak sem!“ „Kako to, opazi meščan, saj je že veličasten razgled tisoč kron vreden?“ „Kupite ga, gospod, se hitro odreže kmet, imam ga vedno na prodaj!“

Profesor, ki ni mogoče vkrotiti nemirnih učencev, jih je prosil, naj bodo vsi tihi, da bo vsaj lažje razločeval, kdo dela prav za prav nemir.

Iz nedeljske šole. Učiteljica: „Tonček, povej mi, kdo je zadel Goljata s kamnom? — Tonček (jokaje se): Jaz nisem, preiščite mi vse žepa, — jaz sem se odvadil lučati kamenje, lahko vprašate druge.“

Dobro so je odrezal. Visok cerkven dostojanstvenik (prelat) je vprašal čvrstega dečka: „Povej, ti mali, kje je Bog?“ in dam ti lepo jabolko. „Gospod“, reče mali: „povejte vi meni, kje je Boga, vam dam dve jabolki.“

Uganke.

Rešitev uganek priobčenih v zadnji številki: 1) Hči, 2) živo apno, 3) žejnih.

Pravilno so rešili: vse tri uganke: Inglič Jerica, Erman Štefan, Debeve Francišek, Razlag Ana, Pustišek Mihael.

Pri izžrebanju je bila sreča mila Razlag Ani, ki dobi od uredništva obljubljen dar precej, ko bodo vizitke natisnene.

Novo uganke.

- 1) Z 1, 2 in 3 in 4, 5 in 6
poganom sem boginja bila,
S 3, 4, 1, 2 in 5 in 6
že mnoge sem v propast vodila.

(Ljud. Brgant.)

- 2) Katera žival cvili prav tako
kakor prešič?

(Števo E.)

3)

	5	

Kako moraš razdeliti številke 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 po predalčkih tega čveterokotnika, da ostane 5 na sredi in da dobiš pri soštevanju na vse strani svoto 15?

(Lovrenc Pirjavec.)

Eden izmed pravih rešilcev vseh treh uganek dobi po izžrebanju v dar lepo, koristno in zanimivo knjigo. Čas zglasitve do 19. t. m.

Listnica uredništva.

Gioža. List dobro došel konferenci. Upamo da pojde. „Nepoznana“ je že marsikaj dobrega poslala in priobči v kratkem svoje celo ime. S'ovanov. Ne moremo priobčiti sicer pa nas veseli vaša dobra volja. Le pridno štejte zloge v vsaki vrsti. Morda drugič kaj boljega. Zdravi! Dragotin Z. v Trstu. Ni pravilno sestavljeno. Če nam poveste svoj naslov, bi Vas v pismu opozorili na pogrške. Ljudevit B. v St. L. Poslano nam ugaja in bomo priobčili.